

PM

PAPPERSMAGASINET

Medlemstidning för Pappers avd. 68

December 1997

*God jul
och
Gott nytt år*

*tillönskas alla vid
Hallsta Pappersbruk*

*Pappersmagasinets
redaktion*

ORDFÖRADEN HAR ORDET

AVTAL -98

Förhandlingarna om 1998 års avtal inleddes som planerat den 1:a oktober. Vårt huvudkrav är att förkorta årsarbetstiden med 100 timmar för dagarbetare övriga proportionellt därtill. Ett första steg på 24 timmar krävs för avtalsperioden 1/1 -98 till 31/1 -99. Detta kostar enl. förbundets beräkning 1,3 % av "löneökningensutrymmet".

Arbetsgivareförbundet ARBIO med MoDo:s VD Bengt Pettersson som ordförande är helt emot ett avtal om kortare arbetstid.

Vårt totala krav inkl. värdet av arbetstidsförkortningen är 3,5 % och med den nuvarande låga inflationen skall detta ge oss en ökad reallön. Den nuvarande inflationstakten på ca 2 % beror i huvudsak på ökade avgifter och höjda skatter (energiskatter). Krav finns också att avtalet skall innehålla regler om arbetstidsförkortningens och löneökningens utläggning om de lokala parterna inte kan komma överens (en s k stupstock). Någon sådan fanns inte i 1997 års avtal.

I skrivande stund har förhandlingarna ännu inte gett något resultat. För förbundet är en arbetstidsförkortning ett måste och inser inte ARBIO detta bäddar arbetsgivarna för konflikt. Vid storkonflikten 1980 sa arbetsgivarna att lockouten var en investering för framtiden det skall bli intressant att höra vad dom säger här den gången om vi skulle hamna i en liknande situation.

2/12 Johnny Karlson

FÖRSLAG TILL ÄNDRINGAR I RIKSAVTALEN OCH LOKALAVTALEN FÖR TIDEN 1998-01-01-1999-01-31.

Arbetstidsförkortning.

Målet är en förkortning av årsarbetstiden, för dagarbete med 100 timmar och att detta inleds med 24 timmar under avtalsperioden.

I andra arbetstidsformer förkortas arbetstiden proportionellt.

Arbetstidsförkortningen läggs ut i form av ett antal lediga dagar/timmar efter uppgörelse mellan de lokala parterna.

Regler utarbetas om förläggningen för det fall de lokala parterna ej kan träffa uppgörelse.

Löneökningar.

- a) Ett generellt utrymme om xxx kronor per månad bildas.
- b) De lokala parterna bildar ytterligare ett utrymme baserat på kollektivavtalets lönebestämmelser.
Regler för denna lokala lönerevision inskrivs i uppgörelsen.

Löneökningarna enligt punkt a och b skall tillsammans innebära ökad/bevarad reallön.

Övriga ersättningar.

- a) Ersättning för beredskapstjänst uppräknas.
- b) Särskilda tillägg för vissa arbeten uppräknas.
- c) Fasta ersättningar uppräknas.

Kompetensutveckling.

Avtal träffas om samverkan och lokalt partsarbete kring kompetensutveckling till gagn för såväl de anställdas som företagens utveckling.

Lönestatistik.

Avtal träffas om partsgemensam lönestatistik som uppfyller såväl parternas som statsmakernas krav på lönestatistik.

MÅTT PÅ ARBETSTID

**Årsarbetstid för industriarbetare i olika länder 1995
jämfört med Sveriges 1 808 timmar per år.**

Så här mycket kortare arbetstid än Sverige har följande länder:

Irland	- 14
Luxemburg	- 24
Spanien	- 36
Storbritanien	- 46
Frankrike	- 53
Belgien	- 79
Norge	- 83
Italien	- 88
Holland	- 91
Finland	- 92
Österrike	- 111
Danmark	- 136
Tyskland	- 206

Följande länder har längre arbetstid än Sverige:

Grekland	+ 24
Schweiz	+ 30
Portugal	+ 74
USA	+ 88
Japan	+ 149

LO kräver besked om arbetstiden

STOCKHOLM. LO kommer inte att acceptera ens minsta lilla förskjutning av makt över arbetstiden till arbetsgivarna.

Dt gjorde LOs ordförande Bertil Jonsson klart när han talade inför LO-distriktet i Stockholm. Regeringen har utlovat ett förslag om arbetstiderna om några månader. Bertil Jonsson efterlyste klara besked om vad regeringen tänker sig göra i arbetstidsfrågan.

- Regeringen måste följa den socialdemokratiska kongressens beslut och inte acceptera någon negativ flexibilitet för löntagarna, sade Bertil Jonsson. (TT)

LO-FACKENS MEDLEMSDATOR

Fram till jul rullar 80 långtradare med LO-fackens datorer - stort intresse och nu ökar leveranserna.

Intresset för LO-fackens medlemsdator har blivit större än förväntat. LO-medlemmarnas beställningar har gjort att affären sammantaget blivit en av de allra största i Sverige. Eftersom datorsatsningen till stor del är en demokratifråga, är det mycket glädjande. LO-medlemmarna har bestämt sig för klivet in i datorvärlden.

Men den mycket stora efterfrågan från medlemmarna har - tillsammans med vissa leveranssvårigheter - skapat förseningar i leveranserna. Efterfrågan är så stor att det från förra veckan och fram till jul kommer att rulla ungefär 80 långtradare med datorer till Sverige från Tyskland och Frankrike.

I informationen utlovas leverans på tre veckor. Men de tre veckorna har blivit fler veckor och många har fått vänta längre än de trott. Det finns en viss irritation över detta. Inledningsvis har det varit en del förseningar. Men i ett ökande tempo betas listan av på kontrakt och leveranser. Det går transporter till uthyraren TCM av 1000 datorer per dag !

LO har tillsammans med TCM kommit överens om följande:

- 1) De som råkat ut för försening skall få ett brev från TCM med uppgift om leveransvecka.
- 2) Alla som skrivit kontrakt före den 20/11 får dator före jul.

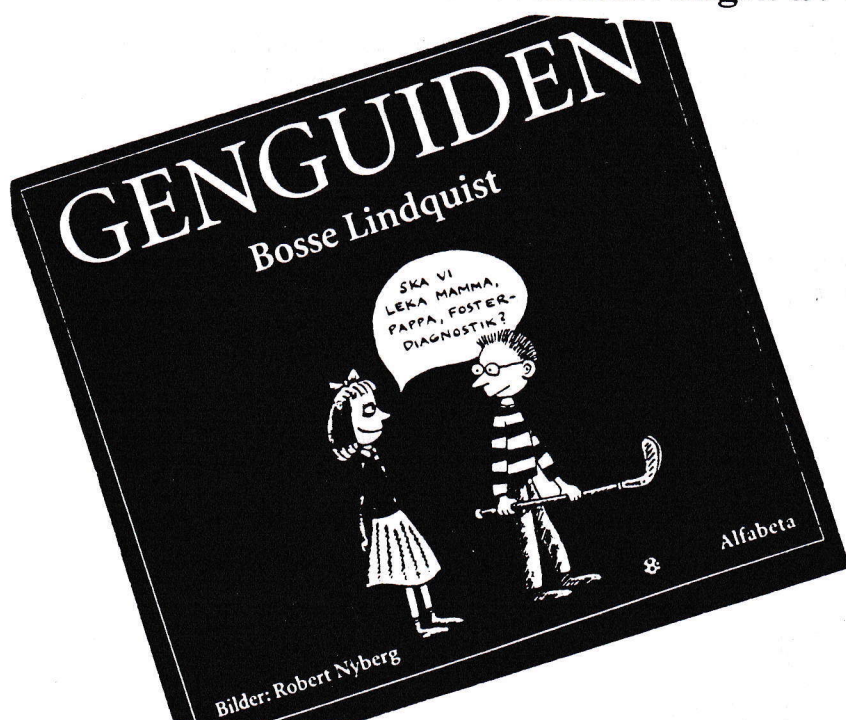
LO och TCM ber om ursäkt om leveransproblem orsakat er besvär - men det är också en följd av ett glädjande stort intresse.

Som vi tidigare berättat har Robert Nyberg även illustrerat flera böcker, framförallt barnböcker men även böcker för vuxna t ex de fackliga utgåvorna "En ny arbetsrätt" och "... å andra sidan. Om kvinnors och mäns villkor".

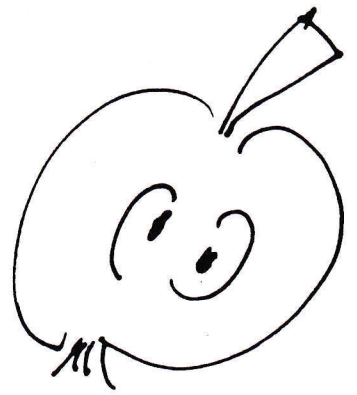
1995 utkom "Genguiden" av Bosse Lindquist på bokförlaget Alfabeta. Det är en fakta och debattbok om bl a genmanipulation, ur den boken har vi hämtat några av Roberts teckningar.

ÄPPLET

Information från studiekommittén

Förra året vid den här tiden skrev vi också i PappersMagasinet om hur studieuppsökeriet hade utfallit. Vi hade nästan kunnat kopiera av den sidan och sätta in den även i år. Så lika ser resultatet ut.

Tyvärr drog uppsökeriet återigen ut på tiden och blev inte helt klart förrän i mitten av november - en månad försenat. Glädjande nog fortsätter medlemmarna att anmäla sig till olika kurser i en betydande omfattning (nytt rekord?).

Baksidan blir å andra sidan att vi inte hinner ta hand om alla anmälningar på det sätt vi skulle önska. Svaren till er som anmält er har dröjt men kommer inom kort.

Här ändå en liten sammanfattning.

Förtroendevald i Pappers - FiP (i våras var namnet Pappers Grundkurs) har fått 32 anmälningar vilket är dubbelt så mycket som vi klarar av. Hälften får vänta tills nästa år och de som redan väntat en omgång får första tjing på årets kurs. Roligt och tråkigt på samma gång - men vi har inte resurser att genomföra mer än en kurs i taget.

Facklig grundutbildning - FGU har fått drygt 10 deltagare och börjar i mitten av januari. Avslutas med studiebesök på förbundet.

Du och dina försäkringar hänger på gärdsgår'n. Troligen kan vi köra en kurs efter årsskiftet. Men ett par anmälningar till vore smaskens. En ganska kort men mycket viktig kurs. Ring Ulrika.

Datan - puh!! Här är det trångt så det förslår. Till det vanliga Windows 95-programmet har över 70 personer anmält sig. Fem kurser är igång och de som inte kom med i första svängen får ge sig till tåls, kanske till och med en bit in i 1998.

Många har nappat på LO:s datorpaket vilket medfört ett extra tryck på datastudierna.

Närmare 20 st har också anmält sig till olika fortsättningskurser inom data.

Samhällskunskap har i år äntligen fått så många anmälningar att det räckt till att starta en kurs som för övrigt redan är igång. "Vårt samhälle" heter det för året nya materialet.

Nybörjar-engelskan har för få anmälda för att kunna starta, här finns det möjlighet för fler att anmäla sig. Fortsättningskurserna i engelska startade i september och oktober.

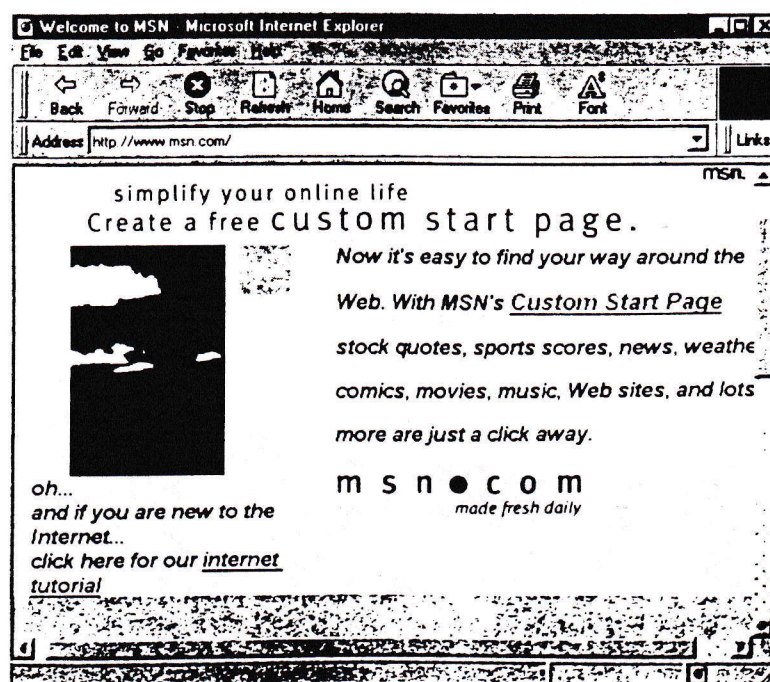
Till matematik (nybörjare) behöver vi också fler anmälningar för att det skall vara någon idé att starta upp. Intresserade kan ringa fackexp.

På fritidssidan lockar dansen, 26 personer anmälda och de flesta vill gå fortsättningsbuggen från i våras.

De fritidscirklar som ännu har för lite deltagare är Kustskepparen, Träslöjd, Kompostering, Teckenspråk och Svetsning. Här borde det vara möjligt att åtminstone få igång någon kurs - alltså, hör av dig till oss ifall något av ovanstående ämnen faller er på läppen.

De kurser som idag ser mycket svåra ut att få tillräckligt deltagande i är; Maskinist B, EMU, Tyska, Jägarexamen, Plåtslageri, Gitarr, Styckning, Keramik, Konstsömn, Teckna, Starta eget och Fiske.

Anmälningarna är dock överlämnade till ABF ifall situationen skulle förändras till det bättre.

Välkommen till Internet Explorer.

Drar du ut kontentan ur kontrollsystemen,
prestationsmätningarna, rörelsebeskrivningarna,
tidsstudierna, alla metoder som beskriver dig
i tekniska, låtsasvetenskapliga termer,
så hittar du gråsuggor,
precis som när du vänder på en sten.

Alla dessa system fungerar vertikalt
och förvandlar dig till objekt.

Du blir ting, inte människa.

Där avslöjar sig grundvärderingarna.

I samma ögonblick som du godtar
den vertikala linjens orubblighet
omyndigförklarar du dig själv.

Se till att du får ett ord med i laget.

Då kan du bevisa att samlade erfarenheter
och samarbete är den viktigaste produktionsfaktorn.

Människor som talar till varandra

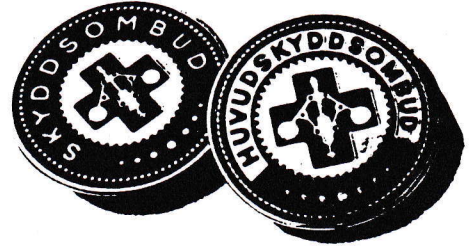
från samma ögonhöjd behöver inte förnedra varandra.

Stig Sjödin

SKYDDSSIDAN

Nytt nummer, nya skrivvänder.

I det senaste numret av pappersmagasinet skrev jag om projekten som pågår och vikten av samarbete och respekt för varandras arbetsuppgifter. (Entreprenörers och våra.)

DEt ska jag inte göra i det här numret utan jag vill rikta uppmärksamheten åt ett mycket allvarligare problem.

Tyvärr är det så att olycksfallen på fabriken tenderar att bli ett rekordår 1997.

De olycksfall som har inträffat har dessutom varit allvarliga, exvis man fastnar i roterande maskindelar, brännskador, får fallande föremål i huvudet etc. Det är skador med långa sjukskrivningar och bestående men och försämrade ekonomi som följd.

Den här trenden måste brytas med det snaraste.

Någon enkel lösning på problemet har jag inte, möjligen några bra förslag.

-Skyddsombuden ute på avdelningarna måste på ett kritiskt och konstruktivt sätt analysera sitt område, sitt och sina medarbetares arbetssätt, sin organisation så eventuella risker undanröjs. Jag vet att vi har blivit färre personer på avdelningarna, fler får mer att göra men det får inte vara ett skäl till att olycksfallen ökar, om så skulle vara fallet eller rättare sagt om misstanke finns måste skyddsombuden reagera. Det får heller inte vara så att säkerhetsplaneringar inför vissa arbeten inte genomförs pga tidsbrist/stress eller underbemaning.

ALLA SKA HA TID ATT ARBETA SÄKERT.

- Skyddsombud och arbetsledare måste lära sig att riskanalysera, och givetvis också föra fram sina synpunkter och få till stånd de åtgärder som behövs.

-Skyddsronterna, där måste skyddsombud och arbetsledare tillsammans se till att de blir optimerade och att de scheman som finns följs. På ronderna ska man även titta på arbetsmomenten exvis ergonomin, exponering av buller, damm och värme, man ska även se efter om det förekommer många och tunga lyft, farliga ingrepp i maskiner. Se till att instruktionerna följs.

Min fasta åsikt är att, om alla som arbetar med arbetsmiljöfrågor i någon form tar åt sig av förslagen och seriöst arbetar med problemen kommer olycksfallen att miska till samma låga nivå som tidigare (1995) eller lägre. Och de allvarliga olycksfallen och tillbud kommer att lysa med sin frånvaro och medlemmarnas hälsa förblir god.

Hans Åhman

Ps. Skyddsombudets viktigaste uppgift är att bevaka hur arbetsmiljö och arbetsförhållanden påverkar hälsan, att vara uppmärksam på olika negativa hälsoeffekter, arbetsskador, arbetssjukdomar och tillbud.

Den största vinsten både för individen och företaget är att förebygga olycksfall. Ds

Ett intresant inlägg i debatten om psykosocial arbetsmiljö.

I det senaste numret i tidningen (nr 11.) Arbetsmiljö finns en intressant artikel av Professor Sigvard Rubenowitz som forskar i tillämpad psykologi vid Göteborgs universitet.

Jag kommer bara att ta upp vissa i mitt tycke intressanta delar av artikeln. Den som vill läsa den i sin helhet kan höra av sig till mig.

Det som Sigvard menar i sin artikel är bla att värk och smärta infinner sig lättare om man har en oförstående chef eller om arbetsförhållanden inte lagts upp väl. Tröskeln för smärtupplevelse sänks av dålig psykosocial arbetsmiljö. Det behövs inga tunga lyft eller svåra arbetsställningar för att arbetet ska ge ont i ryggen, nacken eller skulderna. En dålig organisation kan vara minst lika tung orsaksfaktor.

Allmänt sätt bidrar en dålig psykosocial arbetsmiljö i något högre grad till arbetsrelaterade besvär än dålig fysisk miljö. Med dålig psykosocial arbetsmiljö menas bla att man inte själv kan bestämma över sitt arbete, inte bli stimulerad av det, ha för höga krav på sig, brister i arbetsledningen dålig stämning mellan arbetskamrater.

Dessa faktorer har dessutom den enskilde svårt att påverka själv utan det ligger på arbetsgivaren att ändra på sin organisation och arbetsinnehållet.

Den stress som en olämplig organisation leder till har två följder. Dels skapar den, oberoende av det fysiska arbetet, en muskelspänning, och på sikt leder det till hormonella störningar som sänker smärtröskeln. Smärtröskelsänkningen gör också att den rent stressbetingade muskelspänningen kommer att yttra sig som smärta.

Slutsatserna av besvär vid dålig psykosocial arbetsmiljö bygger på en stor studie med drygt tvåusen personer inblandade. Det är ett mycket stort material och uppföljningen ökar säkerheten i slutsatserna.

Sigvard menar också på om man börjar att ta itu med problemen måste man också vara beredd på förändringar. Man får inte bara väcka förväntningar. Ser de som är berörda ingen positiv effekt gör de svikna förhoppningarna att de mår ännu sämre. Han varnar också för hemmagjorda eller på annat sätt oanvändbara mätinstrument exvis frågeformulär av olika slag.

Jag kommer att citera sista stycket i denna artikel i sin helhet för det är måga kloka ord.
CITAT:

- Det viktiga är att ledarskapsbeteendet ändras, att ledningen inte bara går i försvarsställning när organisationens brister visar sig. Den högre ledningen måste kunna visa civilkurage och gripa in, trots etablerade vänskapsrelationer med underställda chefer.

Likasa viktigt är samtal med facket. Ska förändringsprojekt ha en chans måste alla ha skrivit under på, bokstavligen eller bildligt, att "vi är beredda att ta till oss synpunkter och förslag som kommer fram".

Jag hoppas att de här korta utdragen ur artikeln kan få några att "tänka till" lite extra. Kanske har vi dessa problem på vår egen arbetsplats, hur ska vi i sådana fall åtgärda problemen. Jag hoppas att det kommer fram en konstruktiv diskussion av detta.

FAKTA

Vad säger lagen?

Arbetsgivaren skall enligt Arbetsmiljölagen vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall. Han ska systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten så att arbetsmiljön uppfyller lagens krav. Även anställda har skyldigheter. Det kan t ex gälla att följa skyddsföreskrifter och att använda skyddsutrustning.

Närmare anvisningar för maskiner, utrustning, lokaler mm finns i Arbetarskyddsstyrelsens olika föreskrifter och allmänna råd, AFS. Det finns flera föreskrifter med koppling till fallolyckor. Ett exempel:

Stegar och arbetsbockar
AFS 1985:15 med ändring i AFS 1990:6 och 1994:16. Generellt sägs att stegar, ställningar etc ska vara **provade, typgodkända och märkta** med vem som tillverkat dem.

Nedanstående paragrafer är viktiga:

10 §

"Stega får normalt användas **endast som tillträdesled och för kortvarigt arbete**"

11 §

... "tillträdet skall kunna göras på ett säkert sätt"

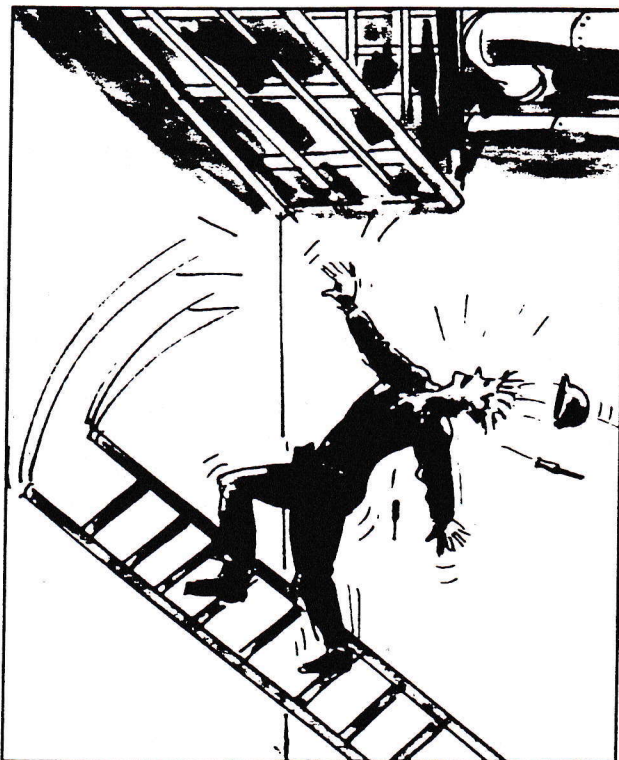
13 §

"Stega eller arbetsbock skall vara uppställd så att den **inte faller eller glider** vid användning" Kommentar: "Stega som inte kan ställas upp säkert pga underlagets eller anläggningsytans beskaffenhet måste **stegas eller förankras**".

Åtgärder mot fallolyckor

Ställningar, stegar och arbetsplattformar

Varje år inträffar i Sverige ca 2000 fallolyckor från stegar, arbetsbockar och lejdare, ofta beroende på att utrustningen används på felaktigt sätt. Som du ser av lagtexten i faktarutan är dessa ett tillfälligt arbetsredskap och får *endast* användas på så sätt att de inte faller eller glider. Problemet med användandet av **stegar** är välkänt sedan länge. I grunden handlar det om att göra oss alla mer riskmedvetna så att även tillfälliga arbeten planeras med hänsyn till olycksriskerna. Dåligt utformade **ställningar** är också ett problem. På ett pappersbruk inträffade t ex en allvarlig olycka från en ställning som var 6m hög, men bara 2m bred och saknade sidostöd. Det måste finnas skyddsräcke på ställningar som är högre än 2m. Oftast får ställningar stå kvar för länge. På Mörrum har man därför infört en rutin att datummärka sina ställningar.

Lokala skyddsföreskrifter

En väg för att minska fallolyckorna

Så snart du passerat fabriksgrindarna börjar de lokala skyddsföreskrifterna, dvs brukets egna regler för arbetsmiljö och säkerhet att gälla. De vänder sig i lika hög grad till utomstående entreprenörer som brukets egna anställda. För inte så länge sedan brukade man skylla olyckor i arbetet på oturen eller slumpen. I dag vet vi bättre. Företagets skyddsorganisation, inklusive skyddsombuden, hälsovården m fl, har som uppgift att så långt som möjligt förutse och förebygga olycksfall. De interna föreskrifterna är i detta syfte ett värdefullt verktyg. T ex är entreprenörer en mycket utsatt riskgrupp. Här gäller det att skapa goda kontaktvägar med inhyrda firmor och redan innan arbetena påbörjas klargöra vilka regler som ska följas av deras anställda.

UTVECKLA KÄRNKRAFTEN

I mitten av 20-hundratalet frågade mina barnbarn vilka PERSPEKTIV som gällde när det blev en opinion i vårt land för att utveckla kärnkraften. Dessförinnan hade samtliga politiska partier i Sverige, i litet olika takt, sagt att de ville avveckla kärnkraften. Jag förklarade det hela ungefär som följer:

PROMETHEUS 1

I vår forntida mytbildning sa man att det var Prometheus som stal elden från gudarna och gav den till människorna. Det slags bränsle till elden som människorna sen brukade under många tusen år utgordes av ved, senare kallat för biobränsle. Vi kan kalla detta "förnyelsebara" bränsle för PROMETHEUS 1. Starten skedde i ett Greenpeace-paradis med bara två människor. Det räckte till kokning, stekning och grillning ("matbestrålning") samt till värme och ljus när man utvandrade från tropiska ursprunget norrut till de kyligare och mörkare breddgraderna på klotet. Därpå växte jordens befolkningar till många miljoner hushåll och veden räckte allt sämre till. I jakt på biobränslet hade stora delar av jorden skogsmarker skövats på liknande sätt som än idag sker i många U-länder.

PROMETHEUS 2

Människorna som nu vuxit till miljarder individer började för några hundra år sedan att ersätta det växande biobränslet med underjordiska lagrade biobränslen, enorma mängder med fossilerade biobränslen i form av kol, olja och gas. Sedan dess har en oerhört ökande folkmängd byggt en oerhört ökad livsstandard på en oerhörd mängd kol, olja och gas. Först senare förstod vi vilka oerhörda mängder giftiga förbränningsgaser som därmed belastar vårt lufthav i vår gemensamma biosfär. Skulle eldens oskiljaktiga följeslagare koldioxiden orsaka en "växthuskatastrof"?

PROMETHEUS 3

Människans utveckling av tekniken presenterade nästa steg - kärnkraften. PROMETHEUS 3. Men förutom stora och avgasfria fördelar innebar också kärnenergin en ny och komplicerad risksida, en verklighet som det gällde att behärska och utveckla. Dessbättre blev den entusiasm som låg nära till hands i kärnkraftens första stadier balanserad av en lika omedelbar skepsis. En skepsis som tog överhanden och i föregångslandet Sverige till och med ledde till politiskt beslut att sätta stopp för en fortsatt konstruktionsforskning. Samtliga partier band sig för en avveckling genom att hänvisa till en diffus bild av tänkbara "alternativa" energikällor. Sådana skulle till slut också ersätta de fossila bränslena!

GRÖNKÖPING

För att finna ett alternativ till vår väldiga användning av fossila biobränslen (90% av världens energibäsl) och till den påbörjande användningen av kärnkraft har det länge pratats om just "alternativa" energiformer. I Sverige har det då föreslagits att återvända till ruta ett, till växande biobränsle. Det som för länge sedan blev helt otillräckligt. Både historiskt och geografiskt är detta ett GRÖNKÖPINGS-perspektiv. Man talar inte om miljarder människor som bor i skogfattiga länder och som skickar ut miljard ton fossil-dioxid i vårt gemensamma lufthav. Utan om några miljoner nordbor i en skogrik nordlig periferi. Dessa skulle elda upp sin skog i ett inbillat kretslopp - "den koldioxid som ett brinnande träd sputtar ut slickar ett växande träd i sig".

Under andra världskriget, när importen av fossila bränslen blev svår, ringlade breda och höga vedstaplar på gator, promenader och i parkerna i Stockholm. För att ge värme till en bostadsvolym som var bråkdelen av dagens. Det är i praktiken en mansålder sen vi såg ens skymten av en tillvaro där vi var i närheten av ett uthålligt kretslopp via ett "förnyelsebart" biobränsle.

ÅT SKOGEN

På den tabloida nivå där dagens verklighet diskuteras har en kvällstidning kampanj på temat "Biokraften värmer alltför". 1973 hade samma tidning rubriken "1985 är skogen slut och industrin flyttar till U-länderna". Då drev man kampanj mot kalhyggerna, som man trodde minskade skogstillgången. 1996 ska bioveden ersätta både fossilbränslena och kärnkraften? Många år har skogsfolket istället diskuterat hur stor del av skogens stammar som ska "kokas eller sågas". Dvs bli pappersprodukter eller byggnadsprodukter. När nu skogens yrkesfolk värjer sig mot att stammar skulle "eldas upp" så backar biobränslelobbyen och pratar om att det är "skogsavfallet" på marken som ska ersätta både fossilbränslen och kärnkraften. Vill man beröva skogsmarken den förna som behövs för dess egen kretslopp? Vilka glesa volymer ska samlas in (under vintersnön)? Vilken lastbilsarmada ska transportera denna glesa last? Då backar biobränslelobbyen igen - nu ska LRF:s trädkrämare och SNF:s trädskrämare enas om odling av "energiskog" på landskapets öppna ytor. Därmed slut på RLF:s 60-talskampanj om invaderande sly på åkermarken och slut på LRF:s 80-talskampanj om öppna landskap. I tredubbel ögonhöjd ska nu "energisly" (Sten Anderssons ironi) invadera de öppna markerna. Kommer biobränslelobbyen att backa när allmänheten inte accepterar sådana icke-ekologiska monokulturer i storskala?

MOTORBRÄNSLE

Det pratas också om att av växande grödor tillverka motorbränsle. Via subventioner skulle man komma "ner till" ett pris om sju kronor litern för bilisten. När bilisten idag betalar sju kronor litern för bensin kostar denna bara två kronor och fem kronor betalar vägar, broar etc. Kommer biobränslebilisten att finansiera vägar, broar etc via skatteuttag på sin personliga inkomst? c)

Redan 1980, på internationella transportkongressen i Kanada, fördömde Olof Palme praktiken att av spannmål, soja etc tillverka bil- och traktorbränsle! I en värld med folkökning, med hotande vatten- och livsmedelsbrist, med av biobränsledrift skövade landskap i U-länderna.

DEBATTEN

Efter samråd med Naturvårdsverk, Jordbruksverk, Skogsstyrelse etc levererar NUTEK lösligheten om storsatsning på biobränsle. Inte som nu för att komplettera kärn- och fossilenergi utan för att avlösa och ersätta denna väldiga energibas! Bryter vi den högteknologiska frontposition som Tage Erlanders tid gällde också energiområdet? Biobränslelobbyens mest aningslösa språkrör har mage att beteckna denna högteknologiska tradition som "teknikfientlig"! Kan förklaringen vara att somliga egentligen inte är sakligt intresserade av en möjlig energiförsörjning för framtiden utan istället - till varje pris - vill ha "bort" kärnkraften? Och då och därför tar till varje tänkbart och otänkbart s.k. alternativ, bära eller brista?

7

MEN SOLEN!

Under fem sommarmånader ger solen 94% av vår värme och vi behöver bara sätta till sex %. Under sju vintermånader är det vi som svarar för 94% och solen bara för sex%. Nattens mörker och vinterns kyla har samma enkla orsak - frånvaron av solen. Omvänt förhåller det sig i USA där alltför amerikanare flyttar söderut. I södra USA dräller solenergin hela året med påföljd att USA idag använder mer energi för luftkonditionering än för uppvärmning. Där den hos oss efterlängtnade solenergin dräller ner, där utgör den problemet inte lösningen. Den ekologiska geografin utgör naturens egen obarmhärtiga marknadshushållning, det drabbar Dallas och Stockholm ganska olika.

För oss som har lämnat stadiet Rötter & Nötter, för oss människor, återstår att förvalta och utveckla arvet från PROMETHEUS!

x) Bensinen är dyrare nu än när detta skrevs.

Ammy Kall

JOBBETS DISKRETA CHARM

Rapport från PUA:s arbetsmiljökonferans i Karlstad 4-5 november.

Till årets konferans var 36 pappersbruk representerade och fördelningen var:

16 st representanter från företagledningen.

60 st HSO

31 st Skyddsingenjörer/Säkerhetschefer.

4 st Läkare

6 st Sjuksköterskor

2 st Sjukgymnaster

18 st Övriga (PUA föreläsare, journalister etc.)

Personligen tycker jag att flera representanter från företagsledningarna, inkl våran egen kunnat närvara.

Konferansen inleddes av Göran Svanström från ARBIO som bl a presenterade PUA:s organisation och dess uppgifter att verka som ett centralt forum för parterna i arbetsmiljöfrågor och utveckling dessutom vara ett kontaktorgan för företagens lokala parter, sprida information

med hjälp av PUA-bladet samt anordna konferanser och seminarier.

Nytt informationssystem.

Efter denna inledning presenterades PiA:systemet(Pappersindustrin informationssystem om arbetsolycksfall.) av

Michel Nordmark

AMF-T

Göran Hallgren

"

Ingrid Persson

"

Olle Eriksson

Korsnäs AB

Sören Einarsson

Mörrums Bruk

Bengt Hallberg

Pappers

För ett antal år sedan startade AMF- trygghetsförsäkringar och PUA samt åtta pappersbruk en försöksverksamhet med ett nytt datasystem för information om arbetsolycksfall. Systemet är tänkt att ge bättre data om olycksfallen och dess konsekvenser som sker inom vår branch, och på det sättet kunna användas i ett förebyggande syfte.

AMF har för närvarande ett eget system, TSI som startade 1988 och som omfattar ca 95 % av alla arbetsplatser. Till dags datum finns det 165 000 olycksfall registrerade. I detta system tas exvis antal sjukdagar och diagnos upp. Syftet med TSI är att ge kvalitativ information om arbetsskador, inte statistik.

AMF har nu gjort ett liknade system som de erbjuder övriga pappersbruk och som är helt branchinriktat.

Tillsammans har de 8 pappersbruken som var med i försöksverksamheten rapporterat in 380 olycksfall. Om samtliga pappersbruk går med i systemet kommer det att bli en värdefull "bank" att ösa information ur.

Praktiskt går det till så att varje bruk skickar en diskett 2ggr/år med rapporterade skador till AMF som sammanställer alla pappersbruks olycksfall och distribuerar ut detta till de bruk som är anslutna.

Fördelar med systemet är bl a att det är branchspecifikt, mycket utbyggbart exvis går det att lägga till allvarliga tillbud. Det finns fritexter som mer i detalj talar om vad som hänt, systemet är tillgängligt för alla dock ej med personnumret på den drabbade. Systemet innehåller elektroniska blanketter för AMF och FK, som i samband med registreringen också blir utskrivna. Med varje rapport medföljer det ett namn och telefonnummer om man vill ha mera information.

Datorkapacitet och program.

Dator kapacitet motsvarande minst en 486 Mhz, Windows 95.0 och för de elektroniska blanketterna fodras det Words 6.0.

Kostnad för systemet är en engångskostnad på 3000 kronor och en premunationsavgift på 5000 kronor per år. Utbildning och support ingår i kostnaden.

Om något av bruken anmälde sig före årsskiftet -97/98 slapp de att betala premunationsavgiften för -98. Hallsta anmälde sig omgående av undertecknad.

Fabriksbesök.

Samtliga konferansdeltagare blev därefter inbjudna till ett studiebesök på Skoghall och se deras nya blekeri och KM 8 Innan avfärden talade Alf-Göran Bengtsson Platschef på Skoghall och representanter från Ingemannssons om projektet och andra investeringar på Skoghall. Bl a hade man under 80 och 90-talet investerat 6.5 miljarder varav 1 miljard på yttre och inre miljöförbättringar. Av investeringspengarna för blekeriet och KM 8 stannade hela 75 % i Sverige och 50% av dessa i Värmland. För att optimera projektet arbetade man mycket med 3D-CAD för att få den bästa "möbleringen".

RENT LJUST TYST var tre ledord genom hela projekteringen.

Det rena och ljusa lyckades man lösa själva, men med det tysta fick man ta hjälp av Ingemannssons som är specialister på ljud och vibrationsdämpning.

Högsta uppmätta värde på KM 8 var 88dBA detta var bakom virapartiet vid full drift, ca 800 meter/minut. Masinsalen i övrigt låg på 75dBA. Kontor och manöverrum som var hopbyggda med masiksalen hade ett värde på 32-35 dBA. Kravet på 45 dBA nattetid utanför fabriken klarades med marginal. (Det kan ibland löna sig att ta hjälp av "dyra" specialister).

Hela KM 8 med rullmaskin, nya emballeringen, manöverrum och personalutrymmen var otroligt fint. Detta återspeglades också på de som jobbade där, att de trivdes och kände sig stolta över SIN fabrik.

Jag rekommenderar verkligen ett studiebesök.

Sonny Berndtsson från Ingemannssons informerade om förändringar inom miljöområdet som kanske på sikt också kan drabba Hallsta.

Idag finns det 27 stycken olika lagar inom miljöområdet, bl a miljöskadelagen och miljöskyddslagen. Alla dessa lagar kommer att slås ihop och bilda en miljöbalk. Miljöbalken kommer att användas av de regionala miljödomstolar som kommer att ersätta koncesstionsnämnden. Skillnaden mot tidigare är att domstolen kan ompröva både TILLSTÅND OCH VILLKOR.

Dag ett avslutades med en gemensam middag på hotell Gustav Fröding.

Hälsoeffekter.

Dag två inleddes av ett anförande av Torbjörn Åkerstedt och Göran Kecklund forskare från IPM som handlade om arbetstider och hälsa och effekter av natt och skiftarbete. Jag tänker bara ge några exempel på vad som sades av dessa herrar.

-Risken för att råka ut för olycksfall ökar med längre arbetstid. Jobbar man 12 timmar istället för 8 timmar ökar risken med 70 %.

-Förkortad arbetstid <36 tim ger en bättre hälsa för utsatta grupper bl a de som har tunga eller stressiga jobb. Förkortningens effekt på totalbefolkningen är obevisad.

-Ska man undvika ohälsa ska man inte ha nattarbete, tidigt morgonarbete, långa arbetspass >10 tim, många arbetspass i rad (ej fler än 6) ej ha för korta vilotider <10 tim, monotona arbetsuppgifter, inte ha skiftscheman som går motsols (NEF), ej heller ska man arbeta på helger.

-Skiftarbete kan underlättas genom individinflytande scheman, överskådliga scheman, sömn under arbetstid (ca 30 min), medsolsrotation på scheman (FEN), att ha möjlighet till dagarbete, regelbundna hälsokontroller, skiftanpassad barnomsorg och ha utbildade i skifthantering vid schemaskrivning.

-Eftersom det är obιologiskt att arbeta skift blir skiftarbetare mera känsliga för störningar exvis stress, ökad arbetsbelastning. Forskarna menade att alltför slimmade organisationer garanterat leder till ohälsa och ökad olycksfallsrisk.

Forskarna visade också på en intressant studie som gjorts på Hylte pappersbruk om sömn, prestation och skiftschemans inverkan på individen. Ett av fenomenen som gick att bevisa var att personal som inte tyckte om skiftschemat hade ett mycket lägre prestationsresultat än de som tyckte om schemat. Dessutom fann man att de som inte tyckte om schemat hade mera problem med rygg och nackar, kände sig sällan utvilade efter ledighet hade längre reaktionstider och bland männen fanns det en stor skillnad i testosteronhalten. Personligen tror jag att otrivsel m a p skiftarbete eller andra orsaker kostar företagen flera miljarder per år. Kanske kan det vara "ekonomiskt" med individanpassade scheman eller andra åtgärder för att få personalen att trivas och må bra.

Övrig information.

Eivor Nilsson. Projektledare på ASS informerade om det nya materialet för BAM Bättre Arbetsmiljö. Målsättningen med den nya Bamen är bl a att den ska vara flexibel, ta upp psykosociala frågor, användas av alla, vara processinriktad och finnas i en mini-Bam. Eventuellt kommer materialet att finnas på CD-rom och Internet from -98.

Bengt Hallberg Pappers informerade om allvarliga olycksfall inom brachen. Perioden mellan 1990-1997 har det omkommit 20 personer, 10 st kollektivare, 2 st PTK:are och 8 st entreprenörer. Detta har därför gjort pappersindustrin till den tredje farligaste brachen, trävaru och bygg är före. Inget bra föredöme för oss vid eventuell rekrytering av ny personal.

Pg a att de allvarliga olycksfallen ökar har ASS (arbetarskyddstyrelsen) som målsättning att få ner de allvarliga olycksfallen med 20 % till 1999.

Marbella.

Vi fick också information om branchens rehabiliteringscenter i Marbella, se bilaga 1.

För att få komma till Marbella för vård/rehabilitering "krävs" att man har

Kroniska rygg-åkommor

Whip-lash

Fibromyalgi

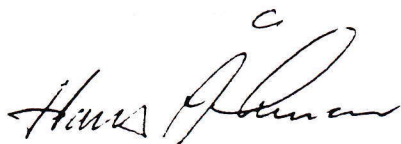
Vara behov av tidig rehabilitering i förebyggande syfte, stressbehandling, psoriasis, rekondinering av äldre +50, konvalesens och utbildning.

4 eller 2 veckor är vårdtiden och kostnaderna betalas via stipendium.

Avslutningsvis ställde John Borg Arbetsmiljöingenjör från Braviken en fråga hur vi skall hantera problemen som uppstår när AFS:en om Arbete i stark värme börjar gälla.

Organisatoriska och tekniska lösningar bör skickas till PUA för vidare information och distribution.

Nästa PUA konferans blir hösten 1999.

Hans Åhman.

SKULLE TJÄNA MINUTER - SKADAD FÖR LIVET

Erik Asteving, Skärsta, Hallstavik:

NÅGRA RADER OM GAMLE ESAIAS...
(97.10.07.)

Esaias Tegnér var visst en knepig gubbe som en gång för rätt så längesen nu rimsmidde till nåt alster som han kallade för:

"Det Eviga." Där skaldar han blandannat:

"Vad våldet må skapa är vanskligt och kort.

Det dör som en stormvind i öknen bort..."

Som Ni säkert förstår är det såna dikter skinnskallarna och nynazisterna tänker och grunnar på när dom bedriver sina verksamheter till allas vårt fromma. Ja, Esias är högsta mode i dessa kretsar så sant som jag heter Sten Hedman.

TYSTNADEN EFTER MUSIKEN...

Musiken har förklingat.
Tystnaden har tagit vid.

Ja, den som Du
Alltid har förringat

Har nu

Sin stund och sin tid.

VEM LYSSNAR?
(VEM TALAR?)

Vem lyssnar?

Vem talar?

Säj! Säjä! Säjä!

Är det Du?

Är det jag?

Säj! Säjä! Säjä!

Är det jag?

Är det Du?

OM ETT AV AURORAS GRYNINGSBREV...

Sakta och noggrant
Skriver Aurora

På än ett gryningsbrev.
Men är Du vaken nog

Att läsa det
När slutpunkten

I det väl är satt?

ISTÄLLET FÖR PUKOR OCH TRUMPETER
FÖR EN GÅNGS SKULL...

Varför ständiga pükslag?

Varför ideliga trumpetstötar?

Varför inte

En spröd gitarr

Och ett lågmält piano

För en gångs skull istället?

En liten reflektion.

Plötsligt föddes ett nytt begrepp: 90-talet. Det förutspåddes att det skulle bli ett stimulerande, närmast lysande årtionde, präglad av teknologins framsteg. Efter den mörka medeltiden, 70- och 80-talen, med sin småmysighet och framtidstro, skulle nu äntligen kraftfullheten och pengarna få råda, med framgång och karriär som enda budskap.

Nu handlade det inte om idéer längre, utan om initiativ. Inte om vänner utan om bekanta. Inte om ideal, utan om projekt. Inte om stil utan om yta.

En massa dumskallar har drogat ner sig på de här begreppen. De är de som är den nya högern. Det är bara inte trist, utan det är åt skogen.

Den enda vind som blåser idag är reaktionens och de ytliga gesternas vind. Om folk hade trott På profeterna, skulle en ny messias trätt fram, sportig och handlingskraftig. Det blev en massa reaktionära politiker. Folk hade hoppas på en kompetent och modern ledare. Det blev Persson och Bildt. Nya tider skulle komma. Men arbetslösheten steg, och med den modlösheten och tveksamheten. Egentligen hände inget nytt. 70- och 80-talen försvann inte. De späddes och slätades ut. Allt är som förr, men nu håller var och en sig på sin kant. Tveksamheten finns överallt. Vi får inte drömma längre, tiderna är bistra, nästan iskalla. Vi börjar få nog. Sverige, och samhället är viljelöst. Politikerna saknar framtidstro och förmåga att planera långsiktigt. Aktieägarna och deras lakejer blir panikslagna om vinsterna inte slår rekord efter rekord, kostnaderna pressas och organisationerna slimmas på kollektivets bekostnad.

Allvarligt talat. Vad vi behöver är ett näringsliv och regering som har framtidstro, och medmänsklighet som ledstjärnor, som har en förmåga att skapa jobb i Sverige och inte i Bryssel. Och att få skratta.

Putte

*Vill du vara med i debatten ?
Skriv ett inlägg i nästa nummer
av "Pappersmagasinet", som
kommer omkring 15/2 -98.*

Notiser

MEDLEMSFÖRSÄKRINGARNA

FÖRSÄKRINGSPREMIER 1998 (per månad):

GF 14100
GF 13000 (medförsäkrad)

Oförändrat
Gruppliv 36:-
Olycksfall 22:50
Totalt 58:50
35:-/barn

MedlemsBarn

MedlemsBarn har fått betydligt förbättrade villkor med bl.a. ersättning fr.o.m 1 % invaliditet och bättre villkor vid sjukhusvistelse. Vill du veta mera, kontakta exp.

UNDER 30 ÅR !

Ni har väl märkt att ungdomskommittén har varit i farten.

Vi tycker i alla fall att det varit både givande och roligt. I vissa fall har diskussionerna stått högt i tak. Det mesta har handlat om facket's framtid, d.v.s. vår framtid i bolaget, fackliga kurser, avtal -98 och inte minst hyrköpet av LO-datorn.

Vår förhoppning är nu att ni kommer med frågor, funderingar eller idéer om fortsatt verksamhet.

Ni kanske rent av skulle vilja vara med i ungdomskommittén !

Väl mött/Ungdomskommittén

KONGRESS -98

Pappers håller kongress den 20 - 23 augusti 1998,

Motioner till kongressen skall vara avdelningen tillhanda senast den 10/3 1998 så att dessa kan behandlas på vårt årsmöte den 17/3.

På årsmötet kommer vår förbundsordförande Sune Ekbåge att medverka.